

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tuloverolain 9 §:n ja rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolakia ja rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annettua lakia. Suomalaisen kommandiittiyhtiömuotoisen pääomarahaston rajoitetusti verovelvollista äänetöntä yhtiömiestä, johon sovelletaan kaksinkertaisen verotuksen välttämistä kos-

kevaa sopimusta, ehdotetaan verotettavaksi osuudestaan tällaisen yhtymän tuloon vain siltä osin kuin kyseessä oleva tulo olisi Suomesta suoraan saatuna veronalaista tuloa.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Suomalaiset pääomarahastot ovat pääosin kommandiittiyhtiömuotoisia. Pääomarahasto koostuu useilta pääasiassa institutionaalisilta sijoittajilta kerätystä varallisuudesta, jonka hallinnoinnista vastaa erillinen hallinnointiyhtiö. Pääomarahaston sijoittajat toimivat kommandiittiyhtiön äänettöminä yhtiömiehinä ja pääomasijoitustoiminnan harjoittamisesta vastaava hallinnointiyhtiö sen vastuunalaisena yhtiömiehenä. Pääomarahastosi-joitustoimintaa ei sääntele mikään erityislaki, vaan toimintaa harjoitetaan yleisten sopimusta ja yhtiöoikeudellisten normien pohjalta. Vakiintuneet toimintatavat ovat kehittyneet pitkälti toimialalla käytettyjen sopimusehtojen perusteella. Pääomarahasto on yhtiösopimuksensa mukaan määräaikainen.

Tuloverolain (1535/1992) 4 §:n mukaan kommandiittiyhtiötä käsitellään verotuksessa elinkeinoyhtymänä. Tuloverolain 16 §:n mukaan elinkeinoyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen. Yhtymälle vahvistetaan kuitenkin elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan aikaisempien verovuosien tappioiden vähentämisen jälkeen verotettavaksi osakkaiden tulona niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon. Osuus kommandiittiyhti-

ön tuloon on tuloverolain 10 §:n 6 kohdan nojalla Suomesta saatua tuloa. Tuloverolain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti Suomesta saatuna tulona se on veronalaista tuloa myös rajoitetusti verovelvolliselle, eli henkilölle, joka verovuonna ei ole asunut Suomessa, sekä ulkomaiselle yhteisölle. Rajoitetusti verovelvollisen verotuksesta säädetään tarkemmin rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa (627/1978), jäljempänä *lähdeverolaki*.

Verosopimukset voivat rajoittaa Suomen verotusoikeutta rajoitetusti verovelvollisen saamaan tuloon. Pääomasijoitustoimintaa harjoittavan yhtymän on katsottu harjoittavan elinkeinotoimintaa. Suomen solmimien kaksinkertaisen verotuksen estämistä koskevien sopimusten mukaan elinkeinotulosta, jonka sopimusvaltiossa oleva yritys saa, verotetaan vain siinä valtiossa, jollei yritys harjoita liiketoimintaa toisessa sopimusvaltiossa siellä olevasta kiinteästä toimipaikasta. Korkein hallinto-oikeus on ennakkopäätöksessään KHO 2002:34 katsonut, että Suomi ei ole verosopimuksissaan luopunut oikeudestaan verottaa kommandiittiyhtiön kiinteästä toimipaikasta Suomessa harjoittamasta elinkeinotoiminnasta saamaa tuloa rajoitetusti verovelvollisen äänettömän yhtiömiehen tulona.

Rajoitetusti verovelvollisen tehdessä pääomasijoituksen suoraan suomalaiseen koh-

deyrytykseen sijoitukselle saatava tuotto on usein Suomessa joko kokonaan tai osittain verovapaata tuloa.

1.2. Kansainvälinen kehitys

Useissa valtioissa pääomarahaston ulkomaisen osakkaan verorasitus ei ylitä vastaavasta suoraan tehdystä sijoituksesta koituvaa verorasitusta. Niissä tapauksissa, joissa pääomasijoitustoiminta tapahtuu suomalaista kommandiittiyhtiötä vastaavan yksikön kautta, ulkomaiselle osakkaalle ei useissa valtioissa synny kiinteää toimipaikkaa ja siten vastaavaa suoraa sijoitusta laajempaa verovelvollisuutta. Tällaisia valtioita ovat muun muassa Iso-Britannia, Saksa, Tanska ja Yhdysvallat. Huomattavaa kuitenkin on, että näissä valtioissa kiinteän toimipaikan syntymättömyys perustuu veroviranomaisten antamiin tulkintakannanottoihin ja mahdollisesti syntyneeseen oikeuskäytäntöön. Erityistä lain tasoista säännöstä siitä, ettei kiinteä toimipaikka muodostu, ei näiden valtioiden verolainsäädäntöön sisälly. Lisäksi sekä veroviranomaisten tulkintakannanotoissa että oikeuskäytännössä on yleensä asetettu pääasiassa pääomarahaston tai sen osakkaiden toimintaan liittyviä ehtoja, joiden täytyessä pääomarahaston ulkomaiselle osakkaalle ei katsota muodostuvan kiinteää toimipaikkaa. Kansainvälisesti pääsääntönä on, että kiinteän toimipaikan syntymättömyys edellyttää pääomarahaston ja erityisesti sen äänettömien yhtiömiesten toiminnan olevan niin sanottua passiivista sijoitustoimintaa erotuksena aktiivisesta liiketoiminnasta.

Toisin kuin Suomessa, monissa valtioissa pääomasijoitustoimintaa harjoitetaan myös suomalaista sijoitusrahastoa vastaavissa oikeusmuodoissa tai erityisissä säännellyissä sijoitusyhtiöissä. Tällöin ei yleensä synny kiinteän toimipaikan ongelmaa, koska sekä sijoitusrahastoja että sijoitusyhtiöitä pidetään yleensä itsenäisinä verovelvollisina toisin kuin yhtiymiä. Kuitenkin myös näissä valtioissa on yleensä erityisin verosäännöksin varmistettu, ettei ulkomaisen osakkaan verorasitus ole vastaavaa suoraa sijoitusta raskaampi. Tällaisia valtioita ovat ainakin Luxemburg, Ranska ja Belgia.

Kansainvälisesti tarkastellen pääomarahas-

tojen kautta tehtäviä sijoituksia ei myöskään yleensä kohdella verotuksessa edullisemmin kuin vastaavia suoria sijoituksia. Niissä tapauksissa, joissa pääomarahaston kautta tehtävä sijoitus saattaa olla verotuksellisesti edullisemmässä asemassa kuin suora sijoitus, pääomarahaston toiminta on erityisen sääntelyn alaista. Näin on asia esimerkiksi Luxemburgissa ja Belgiassa.

Suomen nykytilannetta vastaava tilanne on Ruotsissa ja Norjassa, joissa pääomasijoitustoimintaa harjoittavan yhtiön rajoitetusti verovelvolliselle äänettömälle yhtiömiehelle on katsottu syntyvän kiinteä toimipaikka yhtiön sijaintivaltioon. Ruotsissa kommandiittiyhtiömuotoisten pääomarahastojen ulkomaisien osakkaiden verottamisen kiinteän toimipaikan perusteella on esitetty johtaneen siihen, että useimmat pääomarahastot on perustettu Ruotsin ulkopuolelle.

1.3. Nykytilan arviointi

Suomalaisissa pääomarahastoissa on vain vähän ulkomaista pääomaa. Keskeisenä syynä tilanteeseen on pidetty kommandiittiyhtiön ulkomaisen yhtiömiehen epäedullista verokohtelua. Käytännössä rajoitetusti verovelvollisille sijoittajille on verotuksellisesti edullisempaa tehdä suoria pääomasijoituksia suomalaisiin yrityksiin tai kanavoida sijoitukset Suomeen ulkomailta perustettujen pääomarahastojen kautta.

Käytännössä merkittävin osa pääomasijoittajien saamasta tulosta muodostuu sijoitusten kohdeyhtiöiden osakkeiden luovutuksesta saaduista voitoista. Tällaisia voittoja ei pidetä tuloverolain 10 §:n mukaan Suomesta saatuna tulona. Luovutusvoitot eivät siten ole rajoitetusti verovelvolliselle pääomasijoittajalle Suomessa veronalaista tuloa, jos tulo saadaan suoraan tai ulkomaisen pääomarahaston välityksellä. Pääomasijoittaja saattaa erityisesti sijoituksen alkuvaiheessa saada myös korkotuottoa sijoitukselleen. Tuloverolain 9 §:n 2 momentin mukaan ulkomaille maksetut korkotulot eivät eräin poikkeuksin ole Suomessa veronalaista tuloa. Siten myöskään korkotulot eivät ole rajoitetusti verovelvolliselle pääomasijoittajalle Suomessa veronalaista tuloa, jos tulo saadaan suoraan tai ulkomaisen pääomarahaston välityksellä.

Myös osinkotulojen osalta pääomasijoituksen suoraan tai ulkomaisen yhtymän kautta tehneet sijoittajat ovat eräissä tapauksissa verotuksellisesti edullisemmassa asemassa, sillä saatuihin osinkoihin kohdistuu vain verosopimuksessa määrätty lähdevero, joka on alhaisempi kuin yhtymän tulo-osuudesta Suomessa perittävä vero. Näin ei kuitenkaan ole, jos pääomarahaston ulkomaisen osakkaan osuuteen sisältyvä osinko on elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968), jäljempänä *elinkeinotuloverolaki*, 6 a §:n mukaisesti kokonaan verovapaata tuloa. Käytännössä pääomarahastot eivät ole juuri saaneet osinkotuottoja, sillä toiminnan tarkoituksena on nimenomaan kohdeyrityksen arvon kehittäminen pidemmällä tähtäimellä. Yritys- ja pääomaverouudistuksen mahdollisia vaikutuksia osinkotulon määrään on kuitenkin vaikea arvioida.

Suomalaisen kommandiittiyhtiömuotoisen rahaston kautta tehdyt pääomasijoitukset ovat verotuksellisesti selvästi huonommassa asemassa kuin suoraan tehdyt sijoitukset tai vastaavien ulkomaisten pääomarahastojen kautta tehdyt sijoitukset, mitä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja ratkaisuvaihtoehdot

Pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman mukaisesti verotusta tulisi muuttaa siten, että ulkomaista riskipääomasijoitusta suomalaiseen pääomarahastoon ja kohdeyritykseen verotetaan yhdenmukaisesti. Esityksen tavoitteena on saattaa ulkomaisen pääomasijoittajan suomalaisen kommandiittiyhtiömuotoisen pääomarahaston kautta tekemä sijoitus suomalaiseen kohdeyritykseen verotuksellisesti samaan asemaan kuin suoraan suomalaiseen kohdeyritykseen tehty sijoitus.

Nykytilanteessa Suomella on sekä sisäisen lainsäädännön että verosopimusten nojalla verotusoikeus kommandiittiyhtiömuotoisen pääomarahaston rajoitetusti verovelvollisen osakkaan saamaan tuloon Suomesta. Verotusoikeuden kaventaminen voidaan nykytilanteessa tehdä vapauttamalla tulo joko kokonaan tai osittain verosta tuloverolakiin teh-

tävällä säännöksellä. Vapautus voisi siten kohdistua joko yhtymän rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen tulo-osuuteen kokonaisuudessaan tai se voisi koskea vain erikseen määriteltyjä tulotyyppisiä. Toisena ratkaisuvaihtoehtona olisi säätää kansallisessa verolainsäädännössä, että rajoitetusti verovelvolliselle ei katsota syntyvän Suomeen kiinteää toimipaikkaa pelkästään sillä perusteella, että hän toimii äänettömänä yhtiömiehenä pääomasijoitustoimintaa harjoittavassa kommandiittiyhtiössä.

Käytännössä pääomarahaston tuotto muodostuu pääasiassa osakkeiden luovutuksesta saaduista myyntivoitoista. Myyntivoitot eivät ole Suomessa veronalaista tuloa rajoitetusti verovelvolliselle, joka tekee suoran pääomasijoituksen suomalaiseen kohdeyritykseen. Pääomarahaston ja suoraan tehdyn sijoituksen välisen neutraalisuuden edellytyksenä on, että myös kommandiittiyhtiömuotoisen pääomarahaston kautta saadut myyntivoitot eivät ole rajoitetusti verovelvolliselle Suomessa veronalaista tuloa.

Erityisesti pääomarahaston toiminnan alkuvaiheessa rahasto saattaa saada myös korkotuloa ja osinkotuloa. Rajoitetusti verovelvolliselle, joka tekee suoran pääomasijoituksen suomalaiseen kohdeyritykseen, Suomesta saatu korkotulo ei ole Suomessa veronalaista tuloa tuloverolain 9 §:n 2 momentin nojalla. Verovapauden edellytyksenä on, että lainaa ei ole katsottava lainansaajan omaan pääomaan rinnastettavaksi sijoitukseksi.

Sen sijaan osinkotulo on tuloverolain 10 §:n 6 kohdan mukaan Suomesta saatua tuloa, joka on rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 3 ja 7 §:n mukaan Suomessa lähdeveronalaisena tuloa. Laissa säädetty lähdeveron suuruus on 28 prosenttia, mutta käytännössä verosopimukset rajoittavat Suomen verotusoikeutta siten, että lähdevero on enimmillään 15 prosenttia osingon määrästä. Pääoma- ja yritysverouudistuksessa tehtyjen osinkotulojen verotusta koskevien muutosten johdosta suomalaisen kommandiittiyhtiömuotoisen pääomarahaston rajoitetusti verovelvollinen yhteisömuotoinen osakas ei kuitenkaan ole lähtökohtaisesti verovelvollinen tulo-osuudestaan siltä osin kuin se muodostuu osinkotulosta. Tuloverolain 16 §:n mukaan yhtymän osak-

kaiden tulona verotettavaksi jaetuista osuuksista vähennetään se osa osuuksiin sisältyvää osinkotulosta, joka osakkaan verotusta koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 a §:n säännösten mukaan on verovapaata tuloa. Käytännössä pääomarahaston rajoitetusti verovelvolliselle osakkaalle osingot olisivat verotettavaa tuloa vain siinä tapauksessa, että osakkeiden katsottaisiin kuuluvan verovelvollisen sijoitusomaisuuteen. Tällöin osingoista 75 prosenttia on veronalaista ja 25 prosenttia verovapaata tuloa. Sijoitusomaisuuteen kuuluvia osakkeita voi olla raha-, vakuutus- tai eläkelaitoksilla.

Edellä esitetyn perusteella voidaan katsoa, että pääomarahaston kautta tehtävän sijoituksen saattamiseksi verotuksellisesti samaan asemaan suoran pääomasijoituksen kanssa rajoitetusti verovelvollisen osuuden suomalaisen yhtiön tulon tulisi olla verovapaata ainakin siltä osin kuin se muodostuu myyntivoitoista ja korkotuloista. Keskeinen kysymys ratkaisumallin valinnassa on se, tulisiko verovapaus Suomessa kohdistaa rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen saamaan tuloosuuteen kokonaisuudessaan vai tulisiko tuloosuuden veronalaisuus ratkaista tulotyyppikohtaisesti.

Koko tulo-osuuden kattavassa tarkastelussa voitaisiin lähteä siitä, että pääomasijoitustoimintaa harjoittavan yhtiön on Suomessa katsottu muodostavan elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtiön. Tällaiselta yhtiöltä saadun tulo-osuuden on katsottu vastaavasti muodostavan saajalleen elinkeinotuloa siitä riippumatta, ovatko yhtiö-osuudet osa yhtiömiehen elinkeinotoiminnan varallisuutta. Toisaalta on huomattava, että tällaiseen elinkeinotuloon sisältyviä osinkoja kohdellaan yleisesti verovelvollisten verotuksessa vastaavasti, kuin jos osingot olisi saatu suoraan eikä yhtiön välityksellä. Tuloverolain 16 §:n 3 momentin mukaan osinkojen osittainen tai täysi verovapaus toteutetaan osakastasolla vähentämällä osakkaalla verotettavaksi jaetusta tulo-osuudesta se osa osuuteen sisältyvästä osinkotulosta, joka yhtiömiehen verotusta koskevien säännösten mukaan on verovapaata tuloa. Tältä osin Suomen yhtiöverotuksessa on siis poikettu koko tuloosuuden kattavasta tarkastelusta.

Rajoitetusti verovelvollisten suomalaiselta

elinkeinoyhtiöltä saadun tulon verottamisessa on otettava huomioon myös verosopimukset. Verosopimuksia sovellettaessa on epäselvää se, määräytyykö yhtiön kautta saadun tulon tulotyyppi yhtiön saamien eri tulotyyppien mukaan vai voidaan yhtiötuloa käsitellä kokonaisuutena. Verosopimusten sanamuodon on yleensä katsottu mahdollistavan molemmat lähestymistavat. Tältä osin sekä koko tulo-osuuden kattavaa että tulotyyppikohtaista tarkastelua voidaan pitää kansainvälisten verotusperiaatteiden mukaisena lähestymistapana.

Jos säädettäisiin, että ulkomaiselle äänettömälle yhtiömiehelle ei muodostu kiinteää toimipaikkaa Suomeen, seurauksena saattaisi olla se, että koko tulo-osuus olisi vapaa verosta. Tämä seuraisi siitä, että rajoitetusti verovelvolliselle kohdistettavan pääomasijoitustoimintaa harjoittavan yhtiön tuloosuuden katsottaisiin muodostavan verosopimuksen mukaista liiketuloa, johon Suomella olisi verotusoikeus vain siinä tapauksessa, että rajoitetusti verovelvolliselle syntyy Suomeen kiinteä toimipaikka. Toisaalta liiketulon verotusta koskevat verosopimuksen määräykset eivät välttämättä estä soveltamasta erikseen määriteltäviä tulotyyppejä, kuten osinkoja ja korkoja, koskevia artikloja, joiden nojalla tulon lähdevaltiolla saattaa olla kyseiseen tuloon verotusoikeus. Kuten edellä on mainittu, kansainvälisesti ei ole kuitenkaan selvää, tulisiko yhtiön kautta saatua tuloa kohdella verosopimusta sovellettaessa alkuperäisten tulotyyppien mukaan vai kokonaisuutena.

Koko tulo-osuuden kattava vapautus olisi ongelmallinen verotuksen neutraalisuuden näkökulmasta, sillä se asettaa pääomarahaston kautta tuloa saaneen sijoittajan verotuksellisesti edullisempaan asemaan kuin vastaavan sijoituksen suoraan tehneen sijoittajan. Vaikka suora sijoitus ei käytännössä olisikaan ulkomaiselle sijoittajalle vaihtoehtoinen sijoittamistapa suomalaisiin kohdeyrityksiin, voidaan näin laajan vapautuksen katsoa johtavan tarpeettoman laajaan osinkotulon verovapauteen. Koko tulo-osuuden verosta vapauttaminen tulotyyppistä riippumatta aiheuttaisi myös hankalia rajanveto-ongelmia vapautukseen oikeutettujen pääomarahastojen määrittelyssä. Vapautuksen kohdentami-

nen vain pääomasijoitustoimintaa, mutta ei esimerkiksi kiinteistösjoitustoimintaa harjoittaviin kommandiittiyhtiöihin, olisi vaikeasti perusteltavissa. Koko tulo-osuuden kattava huojennus olisi myös kansainvälisesti vertaillen laaja, koska suomalaisten pääomarahastojen toimintaa ei erityisesti säännellä yksityisoikeudellisesti tai verolainsäädännössä.

Tulotyyppikohtaisessa tarkastelussa rajoitettusti verovelvollisille kohdennettavat tulot voitaisiin periaatteessa joko kanavoida suoraan verotettaviksi ohi yhtymän tai vaihtoehtoisesti kyseisten tulojen ja niihin liittyvien menojen voitaisiin katsoa sisältyvän yhtymän tulokseen.

Tuloverolain 16 §:n mukaan elinkeinoyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen, mutta sille vahvistetaan kuitenkin elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan aikaisempien verovuosien tappioiden vähentämisen jälkeen verotettavaksi osakkaiden tulona niiden osuukseen mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon. Elinkeinoyhtymää pidetään siis laskentayksikkönä. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmän voimassa ollessa elinkeinoyhtymän tuloa laskettaessa ei kuitenkaan otettu huomioon yhtymän kotimaasta saamaa sellaista osinkoa, peiteltyä osinkoa, sijaisosinkoa, korkoa tai voitto-osuutta, joihin liittyi oikeus yhtiöveron hyvitykseen, eikä näihin liittyvää yhtiöveron hyvitystä. Tällainen tulo kanavoitiin suoraan verotettavaksi osakkaalle, mikä muodosti poikkeuksen yhtymän kohteluun laskentayksikkönä. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luopumisen jälkeen osinkotulot sisältyvät elinkeinoyhtymän elinkeinotuloa laskettaessa kokonaan yhtymän tuloon. Elinkeinoverolain 6 a §:n mukaiset osinkotuloon kohdistuvat huojennukset otetaan huomioon yhtiömiesten verotuksessa.

Kun uudessa osinkoverojärjestelmässä luovuttiin elinkeinotuloon kuuluvien osinkotulojen kanavoinnista suoraan osakkaille verotettavaksi tuloksi, myöskään rajoitetusti verovelvollisten yhtiömiesten tulo-osuuden kanavoimista yhtymän ulkopuolelle ei voida pitää johdonmukaisena kommandiittiyhtiö-muotoisten pääomarahastojen rajoitetusti verovelvollisille osakkaille kohdistettavan tulon osalta. Tulojen kanavoiminen suoraan rajoitetusti verovelvollisille yhtiömiehille edellyt-

täisi todennäköisesti myös lisäsääntelyä, jotta sillä ei olisi vaikutuksia yhtymän yleisesti verovelvollisten osakkaiden verotukseen. Ratkaistaviksi tulisivat ainakin kulujen kohdentamiseen ja tappioiden vähentämiseen liittyvät kysymykset osakkaiden ja yhtymien verotuksessa siltä osin kuin tulo kanavoitaisiin suoraan ulkomaisille osakkaille eikä yhtymälle.

Rajoitetusti verovelvollisten verottaminen suoraan yhtymän kautta saadusta tulosta voitaisiin periaatteessa toteuttaa myös luopumalla pääomasijoitustoimintaa harjoittavien kommandiittiyhtiöiden ulkomaisten äänettömien yhtiömiesten osalta kiinteästä toimipaikasta kansallisessa lainsäädännössä. Kuten edellä on esitetty, tällaiseen vaihtoehtoon liittyy kuitenkin hankalia verosopimuksen tulkintaongelmia, joilla saattaa olla keskeinen merkitys sille, toteutuuko verovapautus halutun laajuisena tulotyypeittäin vai laajempaan kattaen koko yhtymän tulo-osuuden. Tätä ei voida pitää tyydyttävänä ratkaisuna Suomen verotusvallan turvaamisen ja verotuksen enustettavuuden näkökulmasta.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Edellä esitettyihin perusteisiin viitaten esityksessä ehdotetaan pääomasijoitustoimintaa harjoittavan kommandiittiyhtiön rajoitetusti verovelvollisen äänettömän yhtiömiehen tulo-osuuden veronalaisuuden rajoittamista Suomessa vain siihen osaan tuloa, joka olisi veronalaista suoraan Suomesta saatuna. Siten yhtymän tulo-osuuteen sisältyvien tulojen veronalaisuus määräytyisi alkuperäisten tulotyyppien mukaisesti ikään kuin rajoitetusti verovelvollinen olisi saanut tulon suoraan eikä kommandiittiyhtiön välityksellä.

Ehdotus tarkoittaa käytännössä sitä, että kiinteän toimipaikan mukaisesta laajasta verovelvollisuudesta luovutettaisiin Suomessa niiden verovelvollisten osalta, joihin ehdotettua säännöstä voitaisiin soveltaa. Säännöksen etusija olisi selkeä suhteessa tuloverolain 9 §:n 3 momentin mukaiseen laajempaan verovelvollisuuteen Suomessa. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että ehdotetussa säännöksessä tarkoitettua rajoitetusti verovelvollista verotettaisiin osuudestaan yhtymän kautta saatuaan tuloon tuloverolain säännösten

ja soveltuvin osin lähdeverolain sekä verosopimuksen määräysten mukaisesti vastaavasti kuin siinä tapauksessa, että rajoitetusti verovelvollinen olisi harjoittanut pääomasijoitustoimintaa suoraan asuinvaltiostaan ilman suomalaista kommandiittiyhtiötä. Kun sekä osakkeiden luovutuksesta saadut voitot että korkotulot olisivat rajoitetusti verovelvolliselle lähes poikkeuksetta verosta vapaata tuloa Suomessa, verotus kohdistuisi pääsääntöisesti vain Suomessa asuvan yhtiön maksama osinkotuloon. Osinkotulon veronalaisuus määriteltäisiin lähdeverolain ja sovellettavan verosopimuksen säännösten mukaisesti.

Jos säännöksessä tarkoitettu osakkaan veronalainen tulo ylittäisi osakkaan tulo-osuuden, siirtyisi ylijäävä tulo verotettavaksi kymmenenä seuraavana verovuotena kertyvistä tulo-osuuksista. Muussa tapauksessa säännöksessä tarkoitettu veronalainen tulo voisi käytännössä jäädä kokonaan verottomaksi esimerkiksi luovutustappioiden tai muiden yhtymän tasolla vähennyskelpoisten menojen seurauksena, mikä ei vastaisi säännöksen tarkoitusta.

Lähdeveron perimisvelvollisuus olisi asetettava kommandiittiyhtiölle, mistä säädettäisiin lähdeverolakiin lisättävässä uudessa 3 g §:ssä. Tämä on välttämätöntä, koska suomalaisen yhtiön maksaessa osinkoa kommandiittiyhtiölle tulon saajana pidetään pääsääntöisesti kommandiittiyhtiötä, ei sen yhtiömiehiä. Käytännössä osingon alkuperäisellä maksajalla ei usein olisi edes tietoa siitä, onko kommandiittiyhtiön äänettöminä yhtiömiehinä rajoitetusti verovelvollisia osakkaita, joille maksettu osinko olisi ehdotetun säännöksen nojalla Suomessa lähdeveronalaista tuloa. Lähdevero olisi perittävä säännöksessä tarkoitettuna rajoitetusti verovelvollisen äänettömän yhtiömiehen tulo-osuuteen sisältyvästä osingosta tai muusta lähdeverolain 3 §:ssä tarkoitettusta tulosta.

Säännöstä sovellettaisiin vain sellaisen kommandiittiyhtiön rajoitetusti verovelvollisiin äänettömiin yhtiömiehiin, jonka yhtiösopimuksen mukaisena ja tosiasiallisena ainoana tarkoituksena on pääomasijoitustoiminnan harjoittaminen. Soveltamisalan rajoituksen tarkoituksena on ensinnäkin kohdistaa huojennus vain sellaiseen toimintaan, joka ei

muodostaisi kiinteää toimipaikkaa rajoitetusti verovelvolliselle äänettömälle yhtiömiehelle Suomeen, jos tämä harjoittaisi toimintaa suoraan eikä suomalaisen kommandiittiyhtiön välityksellä. Pääomasijoitustoiminnan yksinomaisuuden vaatimusta voidaan perustella myös sillä, että näin vältetään hankalat rajanveto-ongelmat sellaisten kommandiittiyhtiöiden osalta, joilla toiminta muodostuu vain osaksi pääomasijoitustoiminnasta. Käytännössä kommandiittiyhtiö ei siten voisi harjoittaa edellä mainitun toiminnan lisäksi muuta toimintaa kuten palvelujen myymistä kolmansille osapuolille.

Esityksessä ei ehdoteta säännöstäsoista määritelmää pääomasijoitustoiminnasta. Tätä osin viitataan pääomasijoitustoiminnan määritelmään yritys- ja pääomaverouudistusta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 92/2004 vp): ”Pääomasijoitustoiminnalla tarkoitetaan varojen sijoittamista kehitysmahdollisuuksia omaaviin kohdeyrityksiin. Tällainen sijoitus tehdään tyypillisesti oman pääoman ehtoisina osakesijoituksina. Pääomasijoittaja ei ole pysyvä omistaja, vaan irtautuu kohdeyrityksestä tietyn määräajan kuluessa. Toiminnan tarkoituksena on kasvattaa ostettujen yritysten arvoa ja saada toiminnalleen tuotto myytävän yrityksen arvonnousun muodossa” ja ”Ennen irtautumistaan kohdeyritystä pääomasijoittaja ei yleensä saa tuottoa, vaan yhtiön liiketoiminnan tuotto muodostuu kohdeyrityksen osakkeiden myynnistä.”

Ehdotetun säännöksen soveltamisen edellytyksenä olisi lisäksi, että rajoitetusti verovelvolliseen sovelletaan Suomen ja verovelvollisen asuinvaltion välillä solmittua kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaa sopimusta. Rajausta voidaan perustella erityisesti kansainväliseen verovalvontaan liittyvillä näkökohdilla.

Esityksellä ei olisi vaikutusta yhtymälle vahvistettavan elinkeinotoiminnan tuloksen laskemiseen. Yhtymää pidettäisiin edelleen laskentayksikkönä, jolloin kaikki sen saamat tuotot ja koituneet kulut otettaisiin huomioon yhtymän elinkeinotoiminnan tulosta laskettaessa. Tätä voidaan pitää johdonmukaisena menettelynä, sillä myöskaan yhtymän osakkaiden osuuteen sisältyvää osinkotuloa vastaavalta osalta, joka elinkeinotuloverolain 6 a §:n tai maatilatalouden tuloverolain

(543/1967) 5 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaisesti on verovapaata tuloa, ei tehdä kulkorjausta yhtymän tasolla.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotettu muutos parantaisi suomalaisten pääomasijoitusrahastojen ja niitä hallinnoivien pääomasijoitusyhtiöiden kilpailukykyä. Se vähentäisi tarvetta perustaa verosyistä pääomarahastoja Suomen ulkopuolelle. Muutoksella olisi todennäköisesti myös positiivinen vaikutus suomalaisten yritysten mahdollisuuksiin saada ulkomaisia pääomansijoituksia.

Muutoksella ei olisi merkittäviä vaikutuksia verotuottoihin, koska nykytilanteessa ulkomaiset sijoittajat eivät tee sijoituksia suomalaisiin kommandiittiyhtiömuotoisiin pääomarahastoihin ja koska suoraan tehdyistä sijoituksista saadut tuotot ovat nykyisin pääsääntöisesti verosta vapaita Suomessa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Verohallitus ja Suomen pääomasijoitusyhdistys ry ovat antaneet lausuntonsa esityksestä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Tuloverolaki

9 §. Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus. Pykälään lisättävässä uudessa 5 momentissa tarkoitettu yhtiömiehelle kohdennettavan tulon veronalaisuus Suomessa määriteltäisiin tulotyyppikohtaisesti kommandiittiyhtiön saaman tulon perusteella.

Osakkeiden luovutusvoitot ja 9 §:n 2 momentissa tarkoitettujen korkotulot eivät olisi veronalaista tuloa, koska ne eivät ole suoraan saatunakaan rajoitetusti verovelvolliselle veronalaista tuloa. Osinkotulon veronalaisuus riippuisi Suomen ja rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen asuinvaltion solmiman verosopimuksen määräyksistä.

Ehdotetussa 5 momentissa tarkoitettua yhtiömiehen tulo-osuuden katsottaisiin muodostuvan veronalaisesta osingosta siihen määrään saakka, joka vastaa yhtiömiehen osuutta yhtymän saamista osingoista. Tulosuuteen sisältyvästä osingosta perittävä vero määrättäisiin soveltamalla verovelvolliselle erotettavaksi jaettuun yhtymän tulo-osuuteen sisältyvään osinkoon verosopimuksessa sovittua lähdeverokantaa. Jos lähdevaltiolla verosopimuksen mukaan ei ole oikeutta lähdeveron perimiseen, osinko olisi kokonaisuudessaan verovapaata tuloa. Myös suorasi-

joitusosinkoja koskeva lähdeverolain 3 §:n 5 momentin mukainen vapautus voisi tulla sovellettavaksi, jos soveltamisedellytykset täyttyvät rajoitetusti verovelvollisen osalta. Käytännössä edellytyksenä on, että rajoitetusti verovelvollisen suhteellinen omistusosuus osinkoa jakavasta yhtiöstä on vähintään 20 prosenttia. Lisäksi edellytetään, että osingonsaaja on yhtiömuodoltaan eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä annetun neuvoston direktiivin (90/435/ETY) 2 artiklassa tarkoitettu yhtiö.

Esimerkki :

Pääomasijoitustoimintaa harjoittavalla kommandiittiyhtiöllä on Suomesta saatua osinkoa 100 000 euroa ja luovutusvoittoa 900 000 euroa. Hallinnointipalkkiota on maksettu 25 000 euroa. Yhtymällä on 10 yhtiömiestä, joista 1 on 5 momentissa tarkoitettu rajoitetusti verovelvollinen. Yhtiömiesten osuudet yhtymän tuloon ovat keskenään yhtä suuret. Yhtymän tulos on 900 000 + 100 000 – 25 000 = 975 000 euroa. Rajoitetusti verovelvollisen yhtiömiehen osuus yhtymän tuloon on 97 500 euroa. Lähdeveronalainen osinko on tulo-osuuteen sisältyvä rajoitetusti verovelvollisen osuus yhtymän saamista osinkotulosta (1/10) eli 10 000 euroa. Lähdeverolain 3 ja 7 §:n mukaan rajoite-

tusti verovelvollisen saamasta osingosta on perittävä 28 prosentin lähdevero. Rajoitetusti verovelvollisen asuinvaltion ja Suomen välisen verosopimuksen mukaan osingosta voidaan periä enintään 15 prosentin lähdevero. Tällöin osingosta on perittävä 1 500 euroa lähdeveroa.

Jos kommandiittiyhtiöllä olisi lisäksi muuta kuin edellä mainittua tuloa, veronalaisuus riippuisi siitä, pidetäänkö tuloa tuloverolain 10 §:n mukaan Suomesta saatuna tulona ja onko Suomessa sovellettavan verosopimuksen mukaan oikeus verottaa kyseistä tuloa.

Rajoitetusti verovelvolliselle verotettavaksi jaetun tulo-osuuden katsottaisiin muodostavan säännöksessä tarkoitettua veronalaista tuloa enintään tulo-osuuden määrään asti. Tulo-osuuden ylittävä veronalainen tulo siirtyisi verotettavaksi verovelvollisen tulo-osuudesta kymmenenä seuraavana verovuotena sitä mukaa kuin tuloa kertyy. Kommandiittiyhtiön elinkeinotoiminnan tuloksen ollessa tappiollinen ei rajoitetusti verovelvolliselle voitaisi katsoa muodostuvan tuloa, jonka perusteella ehdotetun säännöksen nojalla veronalainen tulo voitaisiin verottaa verovelvollisen tulona. Tällöin veronalainen tulo siirtyisi kokonaisuudessaan verotettavaksi seuraavien vuosien tulo-osuuksista.

Ehdotetun säännöksen soveltamisen edellytyksenä on, että kommandiittiyhtiö harjoittaa yksinomaan pääomasijoitustoimintaa. Pääomasijoitustoiminta voisi oman pääoman ehtoisten sijoitusten lisäksi käsittää oman ja vieraan pääoman väliin asettuvien ehtojen tehtäviä sijoituksia kuten vaihtovelkakirjalainoja, jotka antavat oikeuden oman pääoman ehtoiseen sijoitukseen. Kommandiittiyhtiön toiminnan tarkoitus selviää sen yhtiösopimuksesta, minkä lisäksi tämän toiminnan edellytetään olevan tosiasiallisesti yhtymän ainoa toiminta. Rajoitetusti verovelvollisen tulisi toimittaa veroviranomaisille todistus siitä, että hänellä on oikeus kyseisen säännöksen mukaiseen verotukseen Suomessa. Näytöksi edellytettäisiin kopiota kommandiittiyhtiön yhtiösopimuksesta ja todistusta rajoitetusti verovelvollisen verosopimuksen mukaisesta asuinpaikasta. Käytännössä kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies toimittaisi tarvittavat tiedot veroviranomaisille yhtymän osakasselvityksen antamisen yhteydessä.

1.2. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta

3 g §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 g §. Pääomasijoitustoimintaa harjoittavalle kommandiittiyhtiölle säädettäisiin velvollisuus periä lähdevero ehdotetussa tuloverolain 9 §:n 5 momentissa tarkoitettuna rajoitetusti verovelvollisen äänettömän yhtiömiehen tulo-osuuteen sisältyvästä 3 §:ssä tarkoitettua tulosta. Lähdeverolain 9 §:n mukaan lähdevero on perittävä, kun lähdeveron alainen määrä maksetaan asianosaiselle tai merkitään tilille hänen hyväkseen. Käytännössä 3 g §:n mukainen perimisvelvollisuus kytkeytyisi tällöin voitto-osuuden maksamiseen tai yksityistilin kautta nostettavaan tuloon.

Yhtymiin sovellettavista verotusperiaatteista kuitenkin seuraa, että yhtymän saama tulo on yhtiömiehille sen verovuoden veronalaista tuloa, jona yhtymä on tulon saanut. Yhtymän yhtiömiehelleen jakama voitto-osuus tai yksityistilin kautta nostetut erät puolestaan eivät ole yhtiömiehen veronalaista tuloa. Jos pääomasijoitustoimintaa harjoittava kommandiittiyhtiö ei jakaisi tuloaan voitto-osuuksina yhtiömiehille, ei rajoitetusti verovelvollisen tulo-osuuteen sisältyvästä lähdeveron alaisesta tulosta voitaisi käytännössä edellyttää perittävän lähdeveroa. Tällöin lähdeveron alaisen tulon verotus olisi toimitettava poikkeuksellisesti 16 §:n 2 momentin nojalla verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) mukaisessa järjestyksessä.

Jos rajoitetusti verovelvollisen saama tulo poikkeuksellisesti olisi muuta kuin lähdeverolain 3 §:ssä tarkoitettua lähdeveron alaista tuloa, sitä olisi verotettava lähdeverolain 13 ja 16 §:n nojalla verotusmenettelystä annetun lain mukaisessa järjestyksessä.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan ensi tilassa. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2006 toimitettavassa verotuksessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**tuloverolain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 9 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1549/1995, uusi 5 momentti seuraavasti:

9 §

Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus

Poiketen siitä, mitä edellä 3 momentissa säädetään, yksinomaan pääomasijoitustoimintaa harjoittavan kommandiittiyhtiön rajoitetusti verovelvollisen äänettömän yhtiömiehen, johon sovelletaan Suomen ja kyseisen yhtiömiehen asuinvaltion välillä solmittua kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaa sopimusta, osuutta vastaava osa kommandiittiyhtiön saamasta tulosta on veronalaista tuloa vain siltä osin kuin tulo olisi rajoitetusti verovelvollisen suoraan saamana

ollut veronalaista. Jos osakkaan veronalainen tulo ylittää kyseisen osakkaan osuuden yhtiön tuloon, ylittävä osa luetaan veronalaiseksi tuloksi kymmenenä seuraavana verovuotena sitä mukaa kuin tulo-osuutta kertyy. Pääomasijoitustoimintaa harjoittavalla kommandiittiyhtiöllä tarkoitetaan kommandiittiyhtiötä, jonka yhtiösopimuksen mukaisena ja tosiasiallisena ainoana tarkoituksena on pääomasijoitustoiminnan harjoittaminen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2006 toimitettavassa verotuksessa.

2.

Laki**rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta 11 päivänä elokuuta 1978 annettuun lakiin (627/1978) uusi 3 g § seuraavasti:

3 g §
Tuloverolain 9 §:n 5 momentissa tarkoitettu kommandiittiyhtiö on velvollinen perimään lähdeveroa samassa lainkohdassa tarkoitettuna rajoitetusti verovelvollisen osuuteen yhtymän tuloon sisältyvästä 3 §:ssä tarkoitusta tulosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2006 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 20 päivänä toukokuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Antti Kalliomäki*